

Algebra1 Intenzív verzió

10. gyakorlat

2011. november 22.

1. Mutassuk meg, hogy $6x^4 + 3x + 1$ irreducibilis $\mathbb{Q}$ és $\mathbb{Z}$ fölött.
2. Irreducibilisek-e az alábbi polinomok a $\mathbb{Q}$ test fölött? $3x^7 - 6x^6 + 6x^2 + 3x - 2$, $3x^7 + x^6 + 6x^2 + 2x - 2$, $3x^7 - 6x^6 + 6x^2 + 2x - 2$, $x^{16} + 1$, $x^{16} + 2$, $x^4 - 14x^2 + 9$, $x^4 - x^2 + 1$, $3x^7 + 6x - 18$, $x^5 + 4$, $x^3 + 9$, $x^5 + 729$, $x^{10} - x^5 + 1$, $x^{20} + 20$, $x^4 + 25$, $x^6 + 32$, $x^4 + 4x + 1$, $x^4 - 2x + 1$, $x^4 + x^3 + 1$, $x^4 + x^3 + 4$, $x^4 + x^3 + x^2 + 1$.
3. Annak felhasználásával, hogy $x^3 - 2$ irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött, mutassuk meg, hogy $\sqrt[3]{4}$ nem írható föl $a + b\sqrt[3]{2}$ alakban, ahol $a, b \in \mathbb{Q}$.
4. Legyen $f(x, y) = x^9 + x^3y^3 + y^2 + y \in \mathbb{C}[x, y]$, és jelölje $\mathbb{C}(y)$ a $g(y)/h(y)$ alakú racionális törtfüggvényekből álló testet ($g, h \in \mathbb{C}[y]$).
  - (a) Primitív-e f , mint $\mathbb{C}[y]$ fölötti polinom?
  - (b) Következik-e a Schönemann-Eisenstein-tételből, hogy f irreducibilis $\mathbb{C}(y)$ fölött?
  - (c) Irreducibilis-e f a $\mathbb{C}[x, y]$ -ban?
5. Bontsuk irreducibilis faktorokra az $(x + y + z)^k - x^k - y^k - z^k$ polinomot $k = 3$ és $k = 5$ esetén.
6. Igazoljuk, hogy ha $n > 1$ páratlan, akkor $\Phi_{2n}(x) = \Phi_n(-x)$.
7. Határozzuk meg a Φ_n körosztási polinom együtthatóinak összegét.
8. Legyenek $m \mid n$ pozitív egészek úgy, hogy n minden prímosztója osztja m -et is. Igazoljuk, hogy $\Phi_n(x) = \Phi_m(x^{n/m})$. Számítsuk ki a prímszám-indexű körosztási polinomat.
9. Mutassuk meg, hogy a prímszám-indexű körosztási polinomok alkalmas eltolására teljesül a Schönemann-Eisenstein-kritérium feltétele, ami ebben a speciális esetben új bizonyítást ad az irreducibilitásra.
- 10* Van-e olyan pozitív egész szám n , melyre $\Phi_n(x)$ -nek van 1-nél nagyobb abszolút értékű együtthatója?
- 11* Bizonyítsuk be, hogy az
  - (a) $a + b\sqrt{2}$, $a, b \in \mathbb{Z}$;

(b) $a + b\sqrt{3}$, $a, b \in \mathbb{Z}$;

(c) $a + bi$, $a, b \in \mathbb{Z}$

alakú számok körében igaz a számelmélet alaptétele.

- 12.* Bizonyítsuk be, hogy egy egész együtthatós, 1 főegyütthatós polinom diszkriminánsa mindig 0-val vagy 1-gyel kongruens modulo 4.
- 13.* (Kombinatorikai nullhelytétel.) Tegyük fel, hogy a K test feletti $f \in K[x_1, \dots, x_n]$ polinom azonosan nulla az $S_1 \times \dots \times S_n \subseteq K^n$ halmazon (ahol egyik S_i sem üres). Legyen $g_i(x_i) = \prod_{s \in S_i} (x_i - s)$. Mutassuk meg, hogy f felírható $\sum_{i=1}^n h_i g_i$ alakban, ahol mindegyik $h_i \in K[x_1, \dots, x_n]$ polinom foka legfeljebb $\deg(f) - \deg(g_i)$.
- 14.* Legyen p prímszám és G egy hurokélmentes gráf, melyben minden pont foka legfeljebb $2p - 1$, és a fokszámok átlaga nagyobb, mint $2p - 2$. Igazoljuk, hogy G -nek van olyan nem üres részgráfja, ahol minden pont foka p .